

General | | Actualitzat el 06/04/2021 a les 00:11

Ens cal una educació en clau feminista

Parlem amb les educadores de "Fem infància", innovació educativa des d'una perspectiva feminista

[inicicentrareport]Cada vegada hi ha més educadores i famílies que es preocupen per donar una educació amb perspectiva feminista, per deixar créixer als infants més lliurement. I això és un gran pas.

Segons ens expliquen Carmen Tovar Ferragut i Carme Rosselló Rosselló, de **Fem infància**, innovació educativa amb perspectiva feminista, **falten recursos per abordar les necessitats que es comencen a detectar**.

"Veiem que durant el joc lliure, nenes i nens molts cops reproduïen certs rols i estereotips de gènere", expliquen.

A Criar.cat hem volgut parlar amb elles per saber quines són aquestes necessitats i mancances. Això és el que ens han explicat:

[GotaVerdaPle]**Per què ja des de ben petits reproduïen aquests estereotips de gènere i què podem fer per canviar-ho?**

[GotaVerdaBuit]Moltes mestres i moltes famílies es demanen en quin moment es fa aquesta elecció. Nosaltres, des de Fem Infància, creiem que la pressió social segueix afectant molt intensament al desenvolupament de gèneres estereotipats de nenes i nens. I, tot i que estem vivint un canvi de consciència, encara no hem incorporat canvis profunds en les maneres d'educar als nostres infants", asseguren.

La comunitat educativa hauria de posar el focus en aquesta qüestió, ja que podria jugar un paper clau per donar resposta. Ens trobem que **encara no hi ha una aposta conjunta i global a nivell de compromís polític educatiu** i dels centres educatius per a una transformació profunda.

Sabem que no és un camí fàcil, que implica revisió de les persones adultes, però és urgent incloure la mirada feminista als processos educatius, i començar a abordar aquestes problemàtiques.

Avui li cantava una cançó d'aquestes tradicionals a la boleta d'amor i escoltant-me m'he quedat una mica així (fil amb final feliç) pic.twitter.com/LPO6PKto8Z

? Bel Olid (@BelOlid) March 27, 2021

A més, si no es fa res, la inèrcia social ens acaba portant a seguir els estereotips i reproduir a desigualtat. Per exemple: **?jo mai li he dit al meu fill que no pot jugar amb cuinetes, però ell sempre ha dit que vol jugar a futbol?** És clar, el problema no és que els nens (en masculí) vulguin jugar a futbol, és pensar que estan prenent aquesta decisió lliurement.

Sabem que hi ha tot un imaginari d'allò que és ser un ?nen guai?. Òbviament que hi ha nens que no decideixen jugar a futbol, a pesar d'aquests imaginari, però són els que tenen més reconeixement dins el grup? En definitiva, pensar que basta amb no condicionar directament, és perdre de vista l'estructura social que ens envolta. I l'hem de començar a tenir en compte si volem canviar i deixar de reproduir la desigualtat.

[GotaVerdaPle]**Per què fins i tot passa a la primera infància?**

[GotaVerdaBuit]Ens trobem en una societat on el gènere és una qüestió clau i la estructura desigualment. Com diu Miquel Missé, no sabem relacionar-nos amb les persones sense tenir en compte el gènere.

Un exemple de la rellevància que li atorguem és la incomoditat que ens genera quan ens equivoquem en relació al sexe d'un nadó, o bé el fet de preguntar prèviament sempre si és un nen o una nena, per saber com interactuar amb l'infant. O el fet que saber quin és el sexe del teu fill/a abans del naixement condicioni moltes coses.

Així doncs, la socialització dels infants està molt condicionada pel seu sexe. Alguns aspectes podrien ser:

[GotaNegraPle] **Com els parlem.** Per exemple, les converses amb les nenes solen comptar de més paraules i solen estar més relacionades amb la part emocional i sentimental; en canvi amb els nens està més relacionat amb els fets concrets. Això els duu a tenir menys oportunitats d'explorar el plànol emocional i probablement a tenir menys competència comunicativa amb les carències que això suposa.

[GotaNegraPle] **Com els tractem.** Per exemple, s'han fet estudis que demostren un tracte diferenciat a l'aula. A les nenes se'ls sol demandar que ajudin als companys. Per altra banda, si un infant necessita ajuda (per exemple per fermar-se les sabates), la mestra triga més a donar-li l'ajuda a la nena que al nen. Així, els nens aprenen que sempre hi ha algú que atén les seves necessitats. I les nenes que han d'estar disponibles per als altres.

[GotaNegraPle] **Com els toquem.** Per exemple, a una nena amb més cura, més suaument, moviments més lents; a un nen amb moviments més bruscs, sacsejar-los, etc. Així, les nenes fàcilment tenen més por a assumir reptes motrius i, per tant, possiblement menys habilitats en aquest àmbit.

[GotaNegraPle] **Com responem a les seves demandes i expressions de les emocions.** Per exemple, s'entén que una nena quan plora està trista, si ho fa un nen està enfadat. Per tant, davant un mateix fet, fem una lectura diferent i, consegüentment, donem una resposta diferent.

[GotaNegraPle] **Quines oportunitats de desenvolupament donem.** A través, per exemple, de les propostes de jocs que els oferim. O bé els imaginaris que compartim, per exemple a través de contes que narren històries on apareixen referents de dones i homes / nenes i nens.

Sobre què es pot fer, malauradament no hi ha una recepta. Potser hauríem de parlar d'agafar consciència sobre el nostre paper i fer una lectura social de la problemàtica, intentar fer un tracte el més igualitari possible i potenciar als infants la capacitat de pensar críticament.

Per acabar, dir que això té menys repercussió fent un canvi individual. Seria interessant plantejar-nos la possibilitat de crear xarxes de criança, espais reflexius, d'activisme, on els infants hi participin activament.

[GotaVerdaPle]**Quines eines es poden utilitzar per a educar en la primera infància també en clau feminista?**

El treball a la primera infància és imprescindible. La nostra proposta des de Fem Infància és incorporar les pedagogies feministes. Es tractaria, doncs, d'incloure una mirada feminista a tots els processos educatius, anant més enllà de les activitats i propostes puntuals que es fan als dies assenyalats. Algunes claus per fer-ho podrien ser:

[GotaNegraPle] **Donar valor a la part assistencial de l'educació.** La primera infància és un moment on la dependència és molt evident i podria ser una oportunitat molt interessant per plantejar un marc des d'on assumir la nostra vulnerabilitat com a éssers humans.

Cal atendre la dependència de manera que aquesta atenció estigui cuidada i pugui oferir a l'infant l'oportunitat de desenvolupar la seva autonomia, la necessitat d'autocuidar-se i un model per cuidar als altres i l'entorn.

Així, ens referim a reivindicar el treball de la quotidianitat no com una tasca assistencialista (un moment que ?s'ha de fer?), sinó amb un valor educatiu que és el que ens permet viure dignament.

[GotaNegraPle] **Desfer-se de l'educació androcèntrica,** basada en el desenvolupament estrictament conginitiu, individualista i competitiu, donant espai a les cures, a les relacions socials i al món emocional com peces claus de tots els processos d'aprenentatge.

[GotaNegraPle] Visibilitzar el paper de dones en l'àmbit històric i de l'entorn proper, per donar referents a nens i nenes. Els homes són referents universals per a nens i nenes, en canvi encara falta molt perquè un nen digui: aquesta dona és el meu referent / vull ser com na X.

A més, hauríem d'evitar només reconèixer a les dones que han assumit rols masculins, i visibilitzar/reivindicar el paper de les dones que han estat sotmeses, encara que el seu rol hagi estat invisible, ha estat imprescindible. Per exemple, no ens costa imaginar-nos un nen dient que li agradaria ser com la dona que cuida la seva àvia, perquè és algú que fa que sentir bé als grans?

[GotaNegraPle] **Promoure el pensament crític,** perquè els infants puguin participar proactivament en el present, defugint de l'adultocentrisme.

En l'àmbit social, se sol pensar en els infants com a persones que esdevindran alguna cosa (per exemple, un futur ciutadà/na), però no es pensa que ja són persones que formen part de la societat, que a més és una societat que està pensada per i per a les persones adultes, i no deixa espai a que els i les més petits/es puguin expressar la seva opinió o fer demandes amb relació a les seves necessitats. A quantes places hem vist penjat el cartell de ?Prohibit jugar??

[GotaVerdaPle] **I a casa? Què podem fer quan per exemple de sobte a un nen li deixa d'agradar el color rosa per pressió social, o no vol jugar a certs jocs simbòlics?**

Tot i que Fem Infància se centra especialment en el treball a centres educatius, entenem que la família és una peça clau en la socialització. De fet, creiem que s'ha de fer feina conjunta amb tota la comunitat educativa per assolir l'objectiu comú del benestar dels infants.

Voldríem tornar a apuntar que la pressió social és enorme i molts cops acompanya de moltes frustracions i culpes a les famílies però hauríem de tenir aquesta visió més global.

En aquesta línia, cal valorar tots els esforços que es fan per part de les famílies que donen respostes:

[GotaNegraPle] **Sent i donant referents contra-culturals.** Per exemple, que els homes aprenguin a gestionar el benestar dels altres i també el propi, i es mostrin i reconeixin com a persones vulnerables.

[GotaNegraPle] **Abordant directament les discriminacions.** Si es detecta alguna problemàtica, emmarcar la situació i abordar-la de tal manera que no es normalitzi.

[GotaNegraPle] **Tenint una comunicació fluida i oberta** (sense tabús) amb els seus fills i filles.

Xerrar des de l'experiència personal per connectar, obrir portes a temes que potser d'entrada resulten una mica incòmodes, però que si es fa un primer esforç es pot normalitzar el seu tractament.

[GotaNegraPle]**Sent models de relacions igualitàries i saludables.** Cal tenir en compte que els infants aprenen molt per imitació, llavors si les relacions que tenim tant a casa com a l'entorn no són desiguals, els infants tindran un model de qualitat.

[GotaNegraPle]**Deixant ser als infants.** A vegades els infants despleguen varies facetes que les persones adultes hem de saber no coartar i potenciar, per tal que cadascú pugui desenvolupar-se al seu màxim potencial.

Cal garantir que els infants tinguin la llibertat de poder explorar formes de ser i fer alternatives, en un espai de seguretat. Com hem dit, el treball a la primera infància és imprescindible. Aquest és el moment per començar a construir alternatives als models d'homes i dones oferts per la societat. Si les intervencions arriben més tard, el treball haurà de ser en la línia de reeducació i deconstrucció. Ens hem de començar a avançar!